

Het wát? Een introductie tot het NAS en de instellingsreview

Onderwijsdag AUHL 13 maart 2014
Steven van Luchene - VLIR

Overzicht

1. Terugblik
2. Een nieuw accreditatiestelsel?
3. De instellingsreview
4. Belang en kritieke succesfactoren

1. Terugblik

- 1991/2001 – 2005: eerste reeks visitaties
 - Peer review (ZER / site visit / rapport)
 - Verbetergericht
 - Eigenaarschap bij instellingen
- 2005 – 2013: het 'oude' accreditatiestelsel
 - Bologna (BAMA), introductie formele 'accreditatie' op opleidingsniveau
 - Peer review (visitaties) + accreditatiebesluit door NVAO
 - 6 onderwerpen / 21 facetten
 - O / V / G / E
 - Expliciet verantwoordingsgericht

2. Een nieuw accreditatiestelsel?

- Waarom?
 - Te duur
 - Te gedetailleerd
 - Te sterk gericht op procedures, bureaucratiserend
 - Te veel onderwijskundig taalgebruik
 - Te veel overlap
 - Te sterk verantwoordingsgericht
- **Vermindering van gedragenheid van het stelsel onder docenten**
- Dus:
 - Focus op de essentie
 - Herwinnen van eigenaarschap
 - Verminderen van administratieve last

2. Een nieuw accreditatiestelsel?

- Opzet: tweeledig stelsel
 1. Continuering opleidingsvisitaties en -accreditaties, maar afgeslankt en gefocust
 2. Introductie instellingsreview: evaluatie opleidingsversterkende elementen
- Uitwerking #1 de opleidingsbeoordeling 'nieuwe stijl'
 - Tweede ronde 2013-2021
 - Systematiek blijft dezelfde: ZER / site visit / rapport / accreditatiebesluit NVAO
 - Focus: 21 facetten → 3 GKW's: (1) beoogd eindniveau / (2) onderwijsproces / (3) gerealiseerd eindniveau
 - Beperkingen in organisatie
 - Eindoordeel O / V / G / E
 - Concreet: eerste indrukken? (zie tweede reeks workshops)

3. De instellingsreview

- Globale opzet

"Instellingsreview: periodieke beoordeling door een externe commissie van de beleidsprocessen die een instelling hoger onderwijs opzet om te garanderen dat ze haar taken op het terrein van het onderwijs op een kwaliteitsvolle manier uitvoert"

(Codex, Art. 1.3., 2° e)

- Periodiek: eerste ronde 2015-2017 (nulmeting) / tweede ronde 2019-2021 (gevolgen)
- Externe commissie
- Focus : onderwijsbeleid i.f.v. kwaliteit van onderwijs

3. De instellingsreview

- Beoordelingskader

- Welk onderwijsbeleid heeft de instelling vastgelegd om de kwaliteit van haar onderwijs te garanderen? → **onderwerp 1 visie & beleid**
- Hoe en in welke mate realiseert de instelling dit onderwijsbeleid? → **onderwerp 2 : beleidsuitvoering**
- Hoe weet de instelling dat haar beleidsacties effectief zijn voor de kwaliteit van haar onderwijs? → **onderwerp 3 : evaluatie & monitoring**
- Welk beleid voert de instelling om de kwaliteit van haar onderwijs te optimaliseren? → **onderwerp 4 : verbeterbeleid**

3. O1: visie & beleid

Standaard:

- Visie en beleid van de instelling op het gebied van het onderwijs (incl. onderzoek & wetenschappelijke dienstverlening in relatie tot onderwijs) bieden een adequaat antwoord op de maatschappelijke uitdagingen.

Toelichting & criteria:

- De instelling heeft een visie op kwaliteitsvol onderwijs en een daarbij aansluitend beleid. De visie relateert zich aan de maatschappelijke uitdagingen en aan de omgeving (regionaal/nationaal / Europees / internationaal).
- Om de visie te realiseren formuleert de instelling een adequaat beleid. Zo levert de instelling studenten af die uitgerust zijn om om te gaan met de maatschappelijke uitdagingen.
- In het beleid komen volgende thema's aan bod (indien een of meerdere beleidsthema's niet aan bod komen legt de instelling uit waarom dit zo is):
Internationalisering / multi- en interdisciplinariteit / verwevenheid onderwijs-onderzoek / flexibilisering / sociale dimensie / LLL (miv EVC/EVK-beleid) / attitudevorming / democratisering van / participatie aan HO (incl. diversiteits- en taalbeleid) / ondernemerschap / innovatie / duurzaamheid / kwaliteitscultuur
- Visie en beleid zijn breed gedragen. Bij de totstandkoming van het beleid zijn alle relevante stakeholders betrokken.

3. O2: beleidsuitvoering

Standaard:

- De instelling realiseert haar beleid op effectieve wijze en optimaliseert het aangeboden onderwijs door het inzetten van adequate beleidsacties, processen, procedures, praktijken en instrumenten.

Toelichting & criteria:

- De instelling voert beleid uit met concrete doelstellingen die voortvloeien uit de visie en met toewijzing van voldoende middelen.
- De instelling verduidelijkt welke beleidsacties, processen, procedures, praktijken en instrumenten zij hanteert en waarom deze het meest effectief en efficiënt zijn.
- Uit de participatie, het proces, de resultaten en de wijze van hantering van de instrumenten blijkt de aanwezigheid kwaliteitscultuur.

3. O3: evaluatie & monitoring

Standaard

- De instelling garandeert de effectiviteit van haar beleidsacties in functie van de onderwijskwaliteit door het inzetten van feedback- en opvolgsystemen en in het bijzonder interne systemen van kwaliteitsbewaking.

Toelichting & criteria:

- De instelling meet en evalueert regelmatig de effectiviteit van haar beleidsacties om de kwaliteit van haar onderwijs te garanderen en hanteert daarbij een adequaat systeem van kwaliteitszorg.
- Om de effectiviteit van haar beleidsacties te kunnen waarborgen moet de instelling zicht hebben op de mate waarin de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd. Daartoe beschikt zij over een goed opgezet systeem van evaluatie en monitoring. Dit systeem levert geaggregeerde informatie op voor de instelling.
- Deze resultaten hebben betrekking op alle relevante beleidsdomeinen inclusief procedures en instrumenten die de instelling inzet om haar beleidsdoelstellingen te realiseren en om de kwaliteit van het onderwijs te garanderen.
- Het systeem van regelmatige interne evaluaties en externe beoordelingen past bij het bestuursmodel. Het is niet noodzakelijk dat de meet- en evaluatieactiviteiten instellingbreed uniform zijn.
- Een actieve rol van studenten, medewerkers, alumni en vertegenwoordigers van het beroepenveld bij de evaluatie is onmisbaar in een systeem van kwaliteitszorg en stimuleert de verdere ontwikkeling van een kwaliteitscultuur.

3. O4: verbeterbeleid

Standaard

- De instelling onderneemt acties om de realisatie van haar beleidsdoelstellingen te verbeteren.

Toelichting & criteria:

- De instelling kan aantonen dat zij haar beleid om de kwaliteit van haar onderwijs te garanderen waar nodig systematisch verbetert.
- De instelling voert een actief verbeterbeleid op grond van de resultaten van de meet- en evaluatieactiviteiten. Ze toont onder meer haar vermogen om te innoveren en zich aan te passen ter verbetering van het onderwijs.
- Het verbeterbeleid van de instelling leidt tot een kwaliteitscultuur waarin alle betrokkenen bijdragen aan innovatie en kwaliteitsverbetering.

3. De instellingsreview

- Proces
 - Zelfevaluatiefase & ZER
 - NVAO stel panel van experts samen en coördineert het evaluatieproces
 - Site visit: 2 bezoeken (verkenning / 'audittrails')
 - Oordeel door commissie
 - Per onderwerp: voldoet / voldoet ten dele / voldoet niet
 - Eindoordeel: positief / positief met beperkte geldigheidsduur / negatief
 - Publieke rapportage

3. De instellingsreview

- Gevolgen
 - Eerste ronde (2015 – 2017) geen formele gevolgen, wel oordelen en publicatie van rapport
 - Gevolgen vanaf 2de ronde (2019-2021):
 - IR 'positief': geen verplichte visitatie meer voor opleidingsaccreditatie ('3de accreditatieronde 2021-2029 = op dossier).
 - IR 'positief met beperkte duur': geen aanvragen nieuwe opleidingen; remedieringsfase, herbeoordeling
 - IR 'negatief': stopzetten onderwijsactiviteiten en financiering

4. Belang van de instellingsreview

- Extrinsiek belang : relatief zware gevolgen
 - Ronde 1: samenleving kijkt toe: potentiële imago boost / imago schade
 - Ronde 2: positieve incentive naar 3de ronde opleidingsaccreditaties, maar ook dreiging van negatief rapport.

- Intrinsiek belang: zelf verantwoordelijkheid opnemen voor kwaliteit

"De hogeronderwijsinstellingen [willen] de externe kwaliteitszorg zo snel mogelijk laten evolueren naar een gevorderd systeem. De voorbije twintig jaar zijn al hun opleidingen herhaaldelijk geëvalueerd door externe experts. Het kaf werd inmiddels gescheiden van het koren en binnen elke hogeronderwijsinstelling heeft zich een stevige kwaliteitscultuur genesteld. In 2012 werd niettemin alweer een nieuwe visitatieronde opgestart. [...] De universiteiten en de hogescholen stellen voor om over te stappen op een slimmer en administratief minder belastend systeem: behoud de geplande instellingsreview waarin de hogeronderwijsinstellingen aantonen dat ze de kwaliteit van hun eigen beleidsvoering en hun eigen opleidingen stevig in handen hebben, en organiseer steekproeven bij een beperkt aantal opleidingen om dit te verifiëren. Op die manier kan de werkdruk van de hogescholen en de universiteiten verboden aan de opleidingsvisaties meer dan worden ghalveerd en kan een miljoenenbesparing worden bewerkstelligd."

(Uit het 'Memorandum van de universiteiten en hogescholen, 2014' (p. 22-23))

4. Kritieke succesfactoren

gedragenheid | openheid

Bedankt voor uw aandacht!

steven.van.luchene@vlir.be